

Forbered skadeforebyggende tiltak i vinterhalvåret

Enkelte områder som ikke har vært særlig plaget med rovdyr tidligere høstet i beitesesongen 2013 erfarer en gjerne skulle vært foruten. Hva gjør man når ulven eller bjørnen kommer inn i beiteområdet og kan man forberede seg på noen måte?

Av: FKT-prosjektet v/Øivind Løken

Fasiten fra beitesesongen 2013 viser økte rovtiltapp, først og fremst som følge av at ulv og bjørn har forårsaket mer skade. Unge individer fra begge artene har et enormt vandringspotensiale og kan i praksis dukke opp i store deler av landet. Tall fra rovbase viser at over 2000 bønder søkte erstattet mer enn 50.000 sauer og lam som rovdrept i fjor. Med ulv og bjørn som dukket opp i flere "nye" områder var det også beitelag og beitebrukere som fikk en ny og vanskelig utfordring de ikke hadde vært borti tidligere. Det finnes en rekke tapsforebyggende tiltak som kan benyttes og man kan også organisere beitebruken slik at man er bedre rustet til å møte et rovviltangrep. Den generelle fristen for å søke om tilskudd til forebyggende og konfliktdempende tilskudd er 15. januar, men enkelte fylker har utsatt denne. I tillegg til å søke FKT-midler og planlegge tiltak gjennom denne ordningen er det flere andre aspekter det er lurt å tenke gjennom og planlegge før dyra slippes på beite igjen til sommeren.

Bushnell

01-03-2011 16:25:32

Ulv i saueflokken på Røros, sommeren 2013. Når det dukker opp et slikt bilde på viltkameraet er det greit å ha tenkt gjennom hva man skal gjøre. Foto: Viltkamera, Trond Magne Døhl.

Kontakt Statens Naturoppsyn ved mistenkt rovviltskade

Det første man må gjøre når det blir funnet kadaver hvor det er mistanke om at fredet rovvilt står bak er å kontakte Statens naturoppsyn (SNO), oftest ved de lokale

rovviltkontaktene. I tilfeller hvor man er helt sikker på at dødsårsak er noe annet enn rovvilt, f.eks. påkjørsler, fallulykker eller sykdom trenger man ikke å kontakte SNO. Men i veldig mange tilfeller er man usikker på hva som er dødsårsak. Det kan være rovvilt, men det kan også være andre ting. I disse tilfellene bør man uansett ringe SNO. Kadaverdokumentasjon er viktig både med tanke på et fremtidig erstatningsoppgjør og for en eventuell søknad om fellingstillatelse. Erfaringsvis finner man bare igjen en liten andel av de som er rovdyrdrept og alt for ofte blir det foretatt avkorting i rovviltskadeerstatningen på grunn av at det ikke er nok dokumenterte kadaver i området. Derfor er det ekstra viktig å melde fra når man først klarer å finne igjen et kadaver som er noenlunde ferskt og hvor det kan være rovvilt som står bak. Om konklusjonen til SNO blir at dyret ikke er rovvilttatt er det et svar i seg selv. Du har uansett dokumentert at det er et beitedyr som har gått tapt på utmarksbeite og at det ikke er slaktet «svart», eller annet som det fra tid til annen blir hevdet at er tapsårsaker.

Selv om man melder fra til SNO om et kadaver er det ikke gitt at man i absolutt alle tilfeller rykker ut for å undersøke funnet. Dette kan eksempelvis være i tilfeller hvor nedbrytningsprosessen har gått veldig langt eller at man finner bare deler av kadaver som trolig blir vanskelig å fastslå dødsårsak ut fra. Hvis man allerede har dokumentert veldig mange kadaver i et område kan man også bli enige om at man ikke trenger å undersøke enda flere. Disse vurderingene skal i så fall tas i dialog med saueier og selv om kadaveret ikke undersøkes blir like fullt meldingen og opplysningene fra finner lagt inn i rovbasen av SNO. Selv om man har funnet mange kadaver i et område er det likevel viktig at nye funn undersøkes hvis det er snakk om å søke om fellingstillatelse eller forlengelse av tillatelse hvor ytterligere dokumentasjon trengs. I slike tilfeller skal man ikke akseptere at de ikke kommer. Dette er svært viktig! Ved alle funn av kadaver, kadaverdeler eller andre skadetilfeller uansett årsak bør man notere seg funnsted og –tid. Dette kan være kjekt å ha om det på et senere tidspunkt blir spørsmål om tap og tapsårsaker i beitesesongen. Kontaktinfo til rovviltkontakter i ditt område og til regionalt rovviltansvarlig bør man finne fram og lagre på telefonen i god tid før beiteslipp. Slik sparer man unødig tid når man i en opphetet situasjon trenger å få kontakt med SNO raskt.

Maler for fellingssøknader kan lages på forhånd

I forvaltningsplanene for de ulike rovviltregionene ligger føringer for hvilke tiltak som skal prioriteres av forvaltningen i de ulike områdene. I områdene hvor beitedyra har prioritet er ofte felling av skadegjørere et av hovedvirkemidlene. Søknaden skal sendes til Fylkesmannen som gjør en vurdering ut fra føringene i forvaltningsplanen og kriterier gitt i rovviltforskriften. Det er veldig lurt å forberede seg før beitesesongen på at en skadesituasjon kan oppstå. Når man plutselig står der med både skadde og døde dyr er det en stor fordel om man vet hva man skal gjøre og hvem man skal kontakte. Telefonnummer til SNO og rovviltkontakter, Fylkesmannen og til nabobeitelag som bør varsles kan man med fordel ha klargjort på forhånd. Man kan også lage seg maler for skadefellingssøknader og søknader om akuttmidler før dyra slippes på beite. Når en skadesituasjon oppstår trenger man da bare å fylle inn dato, skadested og -omfang i malen. Adressen søknaden skal sendes

til og til evt. instanser som skal ha kopi har man også funnet fram på forhånd, slik at man i en stresset skadesituasjon slipper å bruke tid og krefter på unødvendig papirarbeid. Det er også verdt å merke seg at de fleste Fylkesmennene utgir egne informasjonshefter i forkant av beitesesongen. Her finner man mye nyttig informasjon om alt fra hvordan man skal opptre ved kadaverfunn til kontaktinformasjon til Fylkesmannen, SNOs rovviltkontakter etc.

Skadefelling og fellingslag

Når man i neste omgang får en fellingstillatelse så dukker neste spørsmål opp. Hvem skal stå for fellingsforsøket? Jakt på store rovdyr er ingen enkel oppgave, og særlig ikke i den snøfrie delen av året. Oftest knyttes det som vilkår til fellingstillatelsen at det er bestemte personer eller jaktlag som skal stå for fellingen. For at jegerne skal få utbetalt godtgjøring må de være utnevnt i kommunale eller interkommunale jaktlag. I områder som har hatt rovdyr over mange år er slike lag stort sett opprettet og disse får da i oppgave å stå for fellingsforsøkene når tillatelse blir gitt. I fjor sommer dukket det som nevnt opp skader i flere "nye" områder. Noen av disse kommunene hadde ikke noe fellingslag slik at arbeidet med å opprette dette startet først når fellingstillatelse ble gitt. Da er man for sent ute! Selv for drevne skadefellingslag er tida en viktig faktor. En bør ha så ferske spor som mulig for å øke sjansen for å lykkes. Jegere som skal delta i skadefelling må også ha løst lisens, samt ha godkjent storviltprøve for inneværende jaktår. Våpenet må selvsagt også være innskutt med jaktammunisjon. Alle slike ting må være på plass før beitesesongen slik at man er klare til å rykke ut når det blir gitt fellingstillatelse.

Gå i dialog med kommunen om å opprette fellingslag

Det er lett å tenke at dette skjer ikke oss og at det ikke er nødvendig med noe skadefellingslag i vår kommune. Men som vi har sett de siste somrene kan særlig ulven dukke opp nær hvor som helst i Sør-Norge. Får man et angrep i egen besetning er det fortvilt dersom det ikke er et fellingslag klart når en fellingstillatelse blir gitt. En bør derfor ta et initiativ overfor kommunen om å opprette et slikt lag. Avhengig av størrelsen på kommunen eller tilgangen på mannskaper kan det ofte være hensiktsmessig om flere kommuner går sammen og oppretter et interkommunalt skadefellingslag. Lokallaget i Sau og Geit eller beitelaget bør i første omgang ta kontakt med landbruks- og/eller miljøavdelingen hos kommunen for å peke på behovet og oppfordre til at det startes en prosess med å etablere et fellingslag.